

A N C H E T A N O A S T R Ă

Ancheta inițiată de revista noastră (vezi numerele 6, 7, 8) printre spectatorii bucureșteni a suscitât un ecou favorabil. Redacția a primit nenumărate răspunsuri din cele mai interesante, atât în privința dramaturgiei, cât și a spectacolului. Din păcate, nu le putem face loc tuturor și nici pe cele reținute nu le putem publica integral. (Ne-ar fi trebuit un întreg număr de revistă, rezervat exclusiv în acest scop!) Ne mărginim, de aceea, să publicăm — în ordinea întrebărilor — pasajele cele mai relevante din câteva scrisori ce ne-au parvenit, considerând că ele oglindesc, într-o oarecare măsură, opinia publicului bucureștean.

1. — *Dintre autorii noștri dramatici contemporani, care sînt aceia ce răspund în cea mai mare măsură gustului și cerințelor dv. și prin ce?*

„După părerea noastră, greșeala unora dintre autorii dramatici contemporani constă în faptul că personajele lor sînt adesea ipostaze abstracte ale ideii binelui sau răului...”

...Tendințe de luptă, uneori încununate de succes, împotriva schematismului, întâlnim chiar în primii ani după eliberare la scriitorii ca : Mihail Davidoglu, Maria Banuș, Aurel Baranga și alții. Însă, după părerea noastră, scriitorul care a reușit să rupă definitiv cu această racilă, marcînd o etapă nouă în dezvoltarea dramaturgiei noastre originale, este Horia Lovinescu. Mai puțin în *Lumina de la Ulmi*, unde se mai remarcă o doză de șablonizare și — inevitabil — de zăgrăvire superficială a unor personaje, și mai ales în *Citadela sfărîmată*, Lovinescu face cu succes primii pași de care aminteam mai sus.”

(Leonida Teodorescu și Iuliu Cohn, profesori)

„Pe primul plan stă Horia Lovinescu. Desigur multe sînt componentele care determină calitatea, valoarea unei lucrări literare, totuși, aș putea să desprind în opera lui Lovinescu două trăsături caracteristice : a) veridicitatea personajelor și împrejurărilor în care se desfășoară acțiunea ; b) multilateralitatea și profunzimea intelectuală.”

(Lidia Rădulescu, funcționară C.F.R.)

„Adeziunea mea totală a întrunit-o piesa *Matei Millo*, a lui M. Ștefănescu. Acest emoționant document al nașterii teatrului românesc are tot parfumul acelei epoci de frământări și de căutări...”

...Aș spune că Mircea Ștefănescu deține primatul adeziunii mele, urmat de Mihail Davidoglu.”

(M. Cristescu, arhitect)

„M-a interesat dragostea privită sub toate aspectele ei, bune și rele, figura fetei și a femeii văzută de dramaturgii noștri contemporani în cadrul multiplelor tablouri de viață. În sensul acesta, am îndrăgit piesa *Trei generații* de Lucia Demetrius, al cărei subiect m-a făcut să mă gândesc mult timp la felul cum e viața, cum a fost și cum trebuie să fie.“

(Mioara Nadler, stenodactilografă)

„Horia Lovinescu s-a afirmat mai ales în ultimele două piese ale sale ca un dramaturg original, talentat, inteligent, cu o surprinzătoare capacitate de pătrundere a sufletului omenesc, de minuție a replicii, de tratare a fiecărui personaj în parte. Tocmai pentru aceasta îl prefer pe Horia Lovinescu atîtor autori dramatici, la fel de talentați, întrucît fiind o adeptă a „dramei de idei“, le prefer pe acestea dramelor de acțiune, invențiilor dramatice de tot felul. Plecînd de la spectacolele lui Horia Lovinescu, te simți emoționat, profund răscolit, nu ești tentat să povestești piesa, dar te gîndești la eroii ei, te gîndești mult și vorbești cu tine însuși despre acești eroi.“

(Doina Dumbravă, elevă)

2. — *Ce spectacole cu piese romînești contemporane v-au plăcut îndeosebi și datorită căror fapte (regie, interpreți, decor)?*

„Socotesc că *Matei Millo* este unul din spectacolele cele mai interesante, mai ales datorită interpretării ireproșabile a lui Marcel Anghelescu. O impresie bună mi-a lăsat și *Mielul turbat*.“

(Al. Ogrinjeanu, muncitor linotipist)

„În primul rînd, *Citadela sfărîmată* la Teatrul Național din București, datorită împlerii armonioase a celor trei factori majori ai spectacolului: regie, interpretare și decor. Ne-a plăcut mult și *Ziaristii*, de asemenea în interpretarea Naționalului, mai puțin datorită unității dintre cei trei factori (avem rezerve cu privire la decor, la scena finală și la unii interpreți de roluri episodice), cît mai ales datorită interpretărilor excepționale ale lui Radu Beligan și Marcel Anghelescu.“

(Leonida Teodorescu și Iuliu Cohn)

„Mi-au plăcut îndeosebi spectacolele *Citadela sfărîmată* și *Trei generații*. În cadrul celui dintîi, întreg colectivul a jucat bine, chiar foarte bine, dar Ion Fînteșteanu și Emil Bottă au creații pe care nu le uiți toată viața. Decorul și regia au fost la înălțime.“

(Lidia Rădulescu)

„*Citadela sfărîmată* e prima piesă, cred, care a făcut loc entuziasmului total al spectatorilor. M-a emoționat profund și *Matei Millo*, precum și *Ion Udă cel Cumplit* pentru stilul eroic și prin caracterul puternic al celor doi protagoniști Gheorghe Calboreanu și George Vraca.“

(Elena Ivan, studentă)

„*Citadela sfărîmată* — atît prin interpretare, cît și decor și regie; *Lumina de la Ulmi* — prin interpretare; *Nota zero la pîrtare*, care s-a bucurat de un joc actoricesc foarte bun (mi-au plăcut Iurie Darie, Arcadie Donos și N. Tomazoglu), cît și de o regie coresponsuzătoare.“

(Ioana Șerban, secretar de redacție la Editura Științifică)

„...în special *Citadela sfărîmată* cred că a fost un spectacol inteligent servit de toți factorii care transformă un text în montare scenică. Decorul, deși sînt arhitect și-mi

place să-l consider dintr-un punct de vedere constructivist, cred că nu trebuie privit ca un lucru în sine (caz frecvent la Operă), ci ca un fundal menit să reliefeze ideile textului și jocul actoricesc.“

(M. Cristescu)

3. — Care sînt elementele de viață din piesele românești contemporane ce v-au interesat mai mult și ce alte elemente ați dori să le vedeți oglindite pe scenă?

„Aș dori să văd prezentate frământările sufletești ale tuturor acelor care au privit construirea socialismului cu rezerve, dar care, sub imperiul faptelor și al experiențelor personale, părăsesc asemenea poziții. Aș vrea parcă să văd inversat punctul de plecare: nu drame schematice, exterioare, ci conflicte veridice de viață, pasiuni puternice și ciocniri între caractere, din care să se desprindă substratul social politic fără ostentație și tezism vulgar. Aș mai vrea ca tema sportivă să depășească stadiul comediei de estradă și să-și afle locul într-o lucrare mai serioasă, care să reziste pe scena oricărui teatru.“

(M. Cristescu)

„Este, după mine, un subiect prea puțin atins de dramaturgia noastră contemporană: alianța dintre muncitori și tărani muncitori și, în general, relațiile de într-ajutare oraș—sat. Aș ține mult să văd o piesă cu asemenea subiect, cu condiția ca problemele să nu fie rezolvate lozincard, ci într-un fel plastic, cu multă putere generalizatoare.“

Totodată mi-aș îngădui să îndemn pe scriitori să continue seria de evocări ale marilor personalități ale istoriei noastre, serie atît de fericit începută cu *Bălcescu* și *Matei Millo*. Personal, aș ține mult la un *Hașdeu*, slăbiciunea mea.

(Al. Ogrinjeanu)

„...Dacă mă gîndesc la ce anume ar fi necesar să se mai oprească dramaturgii noștri, aș menționa că lipsesc spectacolele pentru tineret, mai precis, cele privind perioada de adolescență, a tineretului în formare, perioadă în care sufletele pline cer revărsarea, le trebuie acțiuni de curaj, idei mari, sentimente generoase, atît în cadrul social cît și cel familial; ele le vor mobiliza entuziasmul, le vor dirija pașii în noua societate, în viață.“

(Lidia Rădulescu)

„Aș vrea ca viața studentească să fie viu prezentată în culori puternice și cu toate amănuntele semnificative și pline de farmec, așa cum este în realitate, precum și cu toate frământările și căutările unor tineri în formare, în felul piesei *Intr-un ceas bun*.“

(Elena Ivan)

„Vorbind drept, ne-a interesat în mod deosebit viața intimă a personajelor, întrucît aceasta reflectă în fond esența frământărilor sociale ale epocii respective. Din această cauză, ne-au plăcut în mod deosebit problemele ridicate în *Zborul de noapte* de N. Tăutu și *Rețeta fericirii* de A. Baranga, dar nu în aceeași măsură și rezolvarea lor... În special am dori să vedem toate acestea într-o comedie.“

(Leonida Teodorescu și Iuliu Cohn)

„Aș dori să văd orice temă din viața de familie, și probleme ale educării tineretului.“

(Alfred Hilsenrad, șef de serviciu la I.R.R.C.S.)

„Mă interesează îndeosebi problemele legate de alegerea carierei unei fete și, mai ales, alegerea unui tovarăș cu care să-ți împarți toate bucuriile și necazurile tineretii... Aș dori să scrie cineva o piesă care să se petreacă pe o întindere scurtă de timp, vacanța după examenul de maturitate, perioadă de importanță capitală în viața tinerilor care trebuie să-și aleagă o carieră în viață, un drum sănătos spre muncă și fericire.“

(Mioara Nadler)

4. — *În șirul de personaje ale pieselor noastre contemporane, unul v-a fost desigur mai drag; care e acest personaj?*

„Aș putea afirma, într-un înțeles care nu reprezintă absolutul, că un personaj drag a căruia viață emană sentimente și idei frumoase, exprimate cu naturalețe în împrejurări veridice, este Ruxandra din *Trei generații*.”

(Lidia Rădulescu)

„Ion Vodă în interpretarea maestrului Calboreanu și Matei Millo în interpretarea lui Marcel Anghelescu.”

(Elena Ivan)

„Eroul care mi-a rămas perfect întipărit în minte, dar nu numai în minte, ci și în suflet, pe care l-am îndrăgit din primul moment, pe care l-am înțeles, l-am simțit mai aproape și l-am admirat mai mult, este personajul lui Mirodan: *Cerchez*.”

(Doina Dumbrovă)

„Mi-a plăcut figura medicului de țară din piesa *Oameni de azi* a Luciei Demetrius.”

(Alfred Hilsenrad)

„Mama, Irina, Petru și Dan din *Citadela sfărîmată*, pentru că sînt personaje dragi publicului.”

(Ioana Șerban)

„Cel mai drag personaj din toată dramaturgia noastră contemporană îmi este Ruxandra din *Trei generații*. La aceasta a contribuit mult și măiestria actricească a interpretei Clody Bertola, care a știut să mă facă s-o înțeleg așa cum trebuie pe Ruxandra.”

(Mioara Nadler)

„Unul din personajele cele mai simpatice mi se pare Petru din *Citadela sfărîmată*, fiindcă în mare măsură frământările lui corespund frământărilor generației noastre. Pe lângă acesta, îmi sînt dragi și Matei Millo și Pascaly din *Matei Millo*, precum și Petru și Pavel Arjoca, Aron și Pișta din *Cetatea de foc*.”

(M. Cristescu)

5. *În ce măsură cronicile dramatice vă invită să vedeți un spectacol și în ce măsură ele contribuie la lămurirea dv.?*

„Cronicile dramatice mă lămuresc de multe ori asupra conținutului pieselor, dar rareori mă invită la vizionarea unui spectacol. De obicei, explicațiile detaliate diluează interesul pentru subiect, iar amănunțele asupra spectacolului nu sînt expuse de o manieră care să trezească interesul. De aceea, prefer să citesc cronicile după ce văd spectacolul, spre a nu avea idei preconcepute și verific după aceea exactitatea unor impresii, prin cronică. Mă surprinde adesea, de la un cronicar la altul, neconcordanța unor aprecieri, după cum mă surprinde repetarea unor lucruri de mult știute. Cred că ar trebui să se țină seama de cronicile apărute anterior și să se aducă în discuție lucruri noi, iar accentul să se pună pe amănunțele semnificative de regie, interpretare actricească și scenografie.”

(M. Cristescu)

„Prin natura muncii mele, am prilejul să fiu printre cei dinții care citesc unele cronicile dramatice, întrucît... le culeg la linotip. Pot spune că ele mă interesează mult și că găsesc mai totdeauna în ele pasaje care să mă îndemne la vizionarea spectacolelor. Îmi plac, îndeosebi, cronicile din care reies clar tema și problemele piesei. De asemenea, îmi place cînd găsesc amănunțe și caracteristici în legătură cu jocul actorilor și cu decorul. Dar mai ales îmi plac concizia cronicilor și aprecierile precise.”

(Al. Ogrinjeanu)

„Sînt cazuri în care cronicile dramatice ne ajută să pătrundem mai ușor unele probleme ale piesei și simțim o deosebită mulțumire cînd părerile noastre corespund cu ale unor critici competenți. Nu sîntem de acord însă ca în unele ziare, de pildă în „Scinteia tineretului“, să apară nume de croniciari specializați, sub titlul evaziv de „Note de spectator.“ Credem că revista „Teatrul“ ar putea include în coloanele sale o rubrică permanentă, intitulată „Părerii ale spectatorilor“, în care să se publice opiniile publicului larg asupra pieselor din repertoriu. În sfîrșit, credem că ar fi bine să se reia metoda spectacolelor urmate de discuții, care ar fi de folos atît publicului cît și game- nilor de teatru.“

(Leonida Teodorescu și Iuliu Cohn)

„Cronicile dramatice mă interesează în măsura în care ele aduc o minuțioasă analiză a personajelor. Nu e nevoie să se povestească acțiunea, ci e suficient să se enunțe tema și termenii în care aceasta se consumă. Cronicile dramatice mă invită să văd un spectacol și atunci cînd, chiar sumare fiind, se contrazic. Contradicția îmi stîrnește curiozitatea intelectuală, merg la fața locului pentru a mă convinge, pentru a-mi forma o părere personală.“

(Lidia Rădulescu)

„Cronicile sînt adesea prea prețioase ca stil, alteori prea discursive și lipsite de elemente care să trezească dorința de a vedea spectacolul. Prefer să-mi formez singură părerea și, cel mult, s-o verific prin lectura cronicilor. Cred că dacă ar prezenta mai pe larg contribuția actorilor în special, ar fi mai interesante.“

(Elena Ivan)

„Consider cronicile ca foarte instructive, aducînd o lumină nouă și o completare a cunoștințelor mele. Din fiecare cronică am avut ceva de învățat.“

(Ioana Șerban)

„Mi s-a întîmplat ca văzînd spectacolul după ce citisem comentariile pe măr- ginea lui, să-mi dau mai bine seama de ideile prezentate de autor, de problemele și caracterele personajelor și, astfel, să am o vedere corectată asupra piesei.“

(Doina Dumbravă)

*

Departe de a epuiza problemele, răspunsurile de mai sus pot fi, totuși, conside- rate ca o contribuție a publicului larg la frămîntările teatrului contemporan. Ele exprimă un interes viu, o participare pasionată la fenomenul artistic actual. Desigur, ansamblul acestor răspunsuri nu poate constitui decît o imagine aproximativă a ceea ce numim „pulsul“ spectatorului, totuși oamenii de teatru pot fi invitați — chiar cu unele rezerve — să țină seama de acest ecou al activității lor.

Pe de altă parte, ancheta noastră răspunde, într-un fel destul de direct, la dezi- deratul cîtorva spectatori de a vedea în paginile noastre o rubrică rezervată „părerilor publicului“. De data aceasta, asemenea păreri au fost generos găzduite și nădăjduim că vom găsi și pe viitor soluții în acest sens.

În sfîrșit, ne-a plăcut faptul că, măcar în cîteva privințe, opiniile publicului con- cordă cu acelea pe care le profesăm permanent în revista noastră. Avem, prin urmare, în spectatori bucușteni adevărați militanți pentru progresul artei scenice contemporane. Ceea ce e cît se poate de îmbucurător!